

LESBRIEF praatplaten

voor groep
1 t/m 8

Basisonderwijs

Gespecialiseerd
Onderwijs

Lesbrief

Praatplaten over gender- en seksuele diversiteit

Veilig en laagdrempelig in gesprek met kinderen op de basisschool

In deze lesbrief krijg je concrete handvatten om aan de hand van enkele praatplaten veilig en laagdrempelig te praten over gender- en seksuele diversiteit in de klas.

Deze lesbrief bevat:

- 3 downloadbare praatplaten.
- Voorbeeldvragen.
- Tips voor het voeren van een veilig gesprek in de klas.
- Uitleg over waarom aandacht voor gender- en seksuele diversiteit op school belangrijk is.

Benodigheden

- Digibord
- Voorbereidingstijd: +/- 15 minuten.
- Praatplaten
- Lestijd: zelf bepalen

Een praatplaat is een middel om een gesprek in de klas te starten. Je kijkt samen naar wat je ziet op de afbeelding, wat het oproept en welke verhalen en vragen erachter schuilgaan. Een praatplaat helpt om een onderwerp laagdrempelig en visueel te maken. Het stimuleert de taalontwikkeling en betreft iedereen actief bij het gesprek.

Vorbereiding

- Bekijk welke van de drie praatplaten je in de klas wil bespreken. (Op pagina 3, 4 en 6 worden ze beschreven.)
- Bedenk welke gevoeligheden er bij jou in de klas liggen en bereid je daarop voor. Misschien is er weerstand of komt een leerling in jouw klas uit een divers gezin.
- Stel het doel van het gesprek vast. Naast een van de genoemde leerdoelen heb je misschien nog een specifiek leerdoel zoals leerlingen gespreksvaardigheden bijbrengen, naar elkaar luisteren, elkaar laten uitpraten.
- Bekijk de hulpvragen bij de gekozen praatplaat. Bedenk of je zelf antwoord kunt geven op alle vragen en of je nog vragen wil veranderen of toevoegen.
- Bedenk hoe je alle leerlingen betreft bij het gesprek.
- Bekijk de **Tips voor een veilig gesprek in de klas**.

Start

- Vertel je klas dat jullie met elkaar in gesprek gaan aan de hand van een praatplaat. Leg uit dat een praatplaat een afbeelding is waarop veel te zien is.

Leerdoelen

In een les met de praatplaten:

- Werk je aan het leergebied 'Oriëntatie op jezelf en de wereld'.
Kerdoel 37 en kerndoel 38 waarin o.a. (soorten) gezinnen, familie, (seksuele) diversiteit, culturele en etnische verschillen, respect wordt genoemd.
- Geef je invulling aan burgerschapsonderwijs. Daarbij gaat het ook over het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid.
- Werk je aan de sociale veiligheid.
Je zorgt dat praten over iets persoonlijks en het bespreken van lastige onderwerpen in de klas op een respectvolle manier en in een veilige setting gebeurt.

- Vertel wat je verwacht van het gesprek in de klas. Welk doel wil je meegeven aan je leerlingen zonder dat je meteen het thema gender- en seksuele diversiteit prijsgeeft.
- Bepaal samen met je leerlingen gespreksregels. Bijvoorbeeld 'We laten elkaar uitpraten', 'We lachen met elkaar, niet om elkaar'.
- Laat de praatplaat zien op het digibord en start het gesprek met een vraag.

Slot

- Na het gesprek kun je leerlingen een opdracht laten maken. Bij elke praatplaat wordt een idee aangereikt.
- Laat kinderen na afloop weten dat ze altijd bij iemand terecht kunnen als ze verder willen praten na het klassengesprek. Zeg dat ze bij jou of een andere leraar terecht kunnen met vragen of als ze ergens mee zitten. Noem ook de naam van de vertrouwenspersoon op school én wijs je leerlingen op De Kindertelefoon.

Zit één van jouw leerlingen met een vraag of probleem? Verwijs dan eens naar De Kindertelefoon. Dé plek in Nederland waar kinderen van 8 tot 18 jaar gratis en anoniem kunnen bellen of chatten over onderwerpen die ze niet durven, kunnen of willen bespreken in hun eigen omgeving.

WEBSITE

Lesbrief

Tips voor een veilig gesprek in de klas

Bij het praten in de klas over gender- en seksuele diversiteit is het goed rekening te houden met het feit dat het bij leerlingen gevoelig kan liggen. Zorg ervoor dat een gesprek of les voor iedereen veilig verloopt.

Enkele tips:

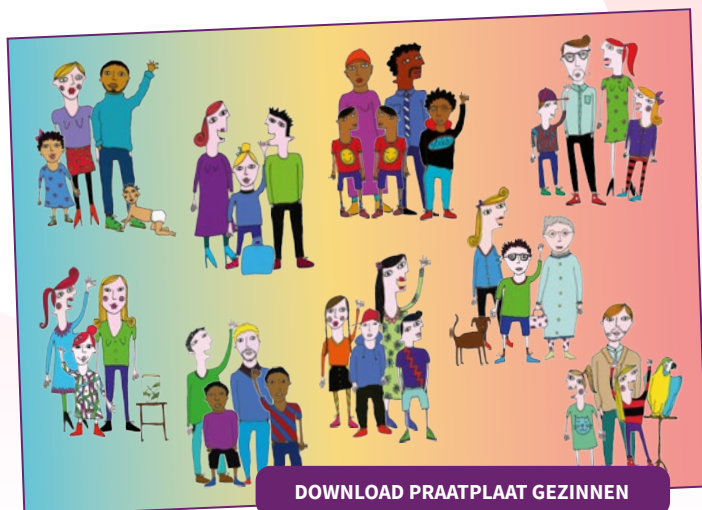
- ⇒ Maak met je leerlingen afspraken over hoe je respectvol met elkaar praat en zorg als leraar voor een veilige setting. Zie:
  - [Een veilig gesprek in de klas \(po\)](#) - Gendi
  - [Stappenplan voor een veilig klassengesprek](#) - Gendi
- ⇒ Verdiep je vooraf in de begrippen die horen bij dit thema en bepaal je woordkeus. Wees je bewust van je voorbeeldfunctie. Zie:
  - [Begrippenlijst](#) - Gendi
  - [Waarom inclusieve taal belangrijk is](#) - Gendi
- ⇒ Ga na welke achtergrond je leerlingen hebben en of situaties complex of gevoelig liggen bij kinderen of hun ouders.
  - Denk aan leerlingen met een cultureel-religieuze achtergrond waarbij dit thema gevoelig kan liggen.
  - Heb je een leerling die zich identificeert met de regenbooggemeenschap?
  - Heb je leerlingen met ouders die lhbt+ zijn?

Wees je hiervan bewust en bedenk hoe je daar het beste mee kunt omgaan.
- ⇒ Lessen over gender- en seksuele diversiteit maken dikwijls iets los bij ouders. Vooraf informeren van ouders over het geven van de les kan helpend zijn om onrust te voorkomen. Zie:
  - [Veilig werken aan relaties, seksualiteit en seksuele diversiteit](#) - Gendi
  - [Ouders betrekken bij onderwijs over seksualiteit en seksuele diversiteit](#) - Gendi
- ⇒ Bereid je les voor aan de hand van de vijf W's. Zie:
  - [Een 'lastige' les of gesprek](#) - Gendi.
- ⇒ Houd het volgende in gedachte:
  - Op school moeten alle leerlingen veilig zichzelf kunnen zijn, wat hun sekse, gender en seksuele oriëntatie ook is. Laat merken dat alles geaccepteerd wordt.
  - Sekse, gender en seksuele diversiteit gaat niet alleen over lhbt+ leerlingen. Alle leerlingen hebben een sekse, een gender en een seksuele oriëntatie.
  - Praten over lhbt+ gaat in de meeste gevallen niet over seks en intimiteit, maar over mogen zijn wie je bent. Zie:
  - [Handreiking sekse, gender en seksuele diversiteit](#) - Rutgers

Lesbrief

Praatplaat Gezinnen

Op deze praatplaat zijn allerlei gezinnen afgebeeld. Gezinnen van kleur, gezinnen met kleine en grote kinderen, met huisdieren, met een ouder, met twee mama's, met twee papa's, met een mama en een oma. Hoewel het niet direct zichtbaar is, zijn er misschien gezinnen bij die geloven, of gezinnen die rijk of juist arm zijn. Ook niet direct zichtbaar, maar wel mogelijk, is een samengesteld gezin.

Met behulp van deze praatplaat leren leerlingen over verschillende gezinsvormen en diversiteit in onze samenleving. Ze leren over verschillen en ontdekken dat het bij iedereen thuis anders is. Ook in de klas is ieders situatie uniek!

Met deze praatplaat werk je aan positieve groepsvorming. Door met elkaar te praten over thuissituaties, leren kinderen elkaar beter kennen en begrijpen. Leerlingen raken meer bij elkaar betrokken.

Vragen

- *Stel je bent geen mens maar een buitenaards wezen. Je komt van een andere planeet en weet niks van de aarde. Wat zie je dan op deze plaat?*
  - Wezens: kleine en grote, verschillend in hoe ze eruit zien.
  - Heel veel kleur.
  - Dieren.
  - Hier en daar spullen.
- *Je bent nu weer jezelf. Wat zie je dan?*
- *Welk gevoel roept de praatplaat op? Word je er blij van? Verdrietig, verbaasd, verrast?*
- *Wie herkent zich in één van de gezinnen? Welk gezin hoort bij jou?*
- *Woont er iemand in een ander soort gezin? Wil je vertellen hoe het er uit ziet bij jou thuis?*
- *Zie je gezinnen die niet in onze klas zitten? Wie kent een voorbeeld, misschien uit je eigen straat?*

Opdracht

Laat leerlingen hun eigen gezin, familie of met wie ze samenwonen op creatieve wijze verbeelden (schilderen, krijten, collage, tekenen, etc.) en maak er een tentoonstelling van in de klas.

Tip! De praatplaten zijn downloadbaar als kleurplaat op [Gendi.nl](https://gendi.nl).

Lesbrief

Praatplaat Een regenboogschool

Op deze praatplaat is een kleurrijke school afgebeeld. Boven de school is een regenboog getekend. Het dak van de school is de inclusieve vlag. In de school zitten diverse leerlingen. Op de deur van de school is een hartje getekend. Een vogeltje op de wolk zingt een hartje.

Deze praatplaat toont een diverse school. Op een diverse school, waar het veilig is, is de schoolverbondenheid groot. Leerlingen voelen zich veilig, gezien, gehoord en gesteund. Ze horen erbij en mogen zijn wie ze willen zijn. Een belangrijke voorwaarde om te kunnen leren.

Veiligheid op school is extra belangrijk voor lhbt+ leerlingen, omdat zij meer risico lopen om gepest of gediscrimineerd te worden en geweld mee te maken. Dat risico ligt nog hoger voor lhbt+ leerlingen van kleur. Deze praatplaat gaat specifiek over lhbt+ leerlingen en erbij horen.

De kleuren, de regenboog boven de school het vogeltje en het hartje op de deur geven een vrolijke en luchtige toon aan de plaat. De verschillende kleuren staan ook voor de diversiteit van leerlingen: iedereen is anders. De plaat is hoopvol en inspireert: dat elke school maar een inclusieve en veilige school mag zijn!

Met deze praatplaat werk je aan positieve groepsvorming. Door met elkaar te praten en na te denken over inclusiviteit op school, leren en werken jullie samen aan 'erbij horen', wat dat betekent en hoe iedereen daaraan kan bijdragen. Leerlingen raken meer bij elkaar betrokken.

Alle vlaggen van de regenboog. De regenboogvlag is een symbool geworden voor de lhbt+ gemeenschap, ook wel regenbooggemeenschap genoemd. Inmiddels zijn er veel meer vlaggen bijgekomen met verschillende betekenissen. Lees er meer over op [Gendi.nl](https://gendi.nl): [Regenboogvlag of Progressvlag hijsen?! - Gendi](https://gendi.nl)

Vragen

- Wat zie je allemaal op de plaat? Beschrijf zo neutraal mogelijk alleen wat je echt ziet.
- Welke kleuren zie je?
- Hoe zien mensen eruit?
- Welke dieren zie je en hoe zien ze eruit? Wat doen ze?
- Wat zie je voor tekens en symbolen?

Tip! Help de leerlingen om objectieve antwoorden te formuleren. In plaats van 'ik zie een man met een strik in het haar' en 'ik zie een meisje met een snor': 'Ik zie een gezicht van een persoon. De persoon heeft lange wimpers, zwart haar, een rode strik op het hoofd en een zwarte krulsnor'.

- Welk gevoel roept de praatplaat op? Word je er blij van? Verdrietig, verbaasd, verrast?
- Welk verhaal zou er horen bij deze plaat?
- Wat zou de regenboog betekenen? En het hartje op de deur? Het vogeltje met een hartje uit de snavel? Het gekleurde dak?

Praatplaat Een regenboogschool

Misschien komt het gesprek automatisch op gender- en seksuele diversiteit en een inclusieve school, zo niet, stuur het gesprek daar dan op aan. Met bijvoorbeeld een vraag als:

- **Is het belangrijk om van mensen te zeggen of ze meid of jongen zijn? Vrouw of man zijn?**

Dit kan je helpen in het gesprek/het antwoord.

- Ja, het kan helpen om iemand te plaatsen: je weet wie iemand is en dat helpt jouw gedachten te ordenen.
- Nee, want het doet er eigenlijk niet toe! We zijn allemaal gelijkwaardig en allemaal mensen.
- Nee, want sommige mensen voelen zich niet als vrouw of man. Ze voelen zich non-binair, of ze zijn vrouw maar voelen zich man of andersom. Zij vinden het niet prettig om bestempeld te worden als vrouw of man, maar liever als persoon of mens.

Verdiep het gesprek eventueel naar wat gender is, wat seksediversiteit is en wat seksuele oriëntatie is.

Zie: [Wat betekent 'gender'? - Gendi.nl](#)

Vertel iets over de achtergrond van de praatplaat en wat het daadwerkelijk verbeeldt (een inclusieve school).

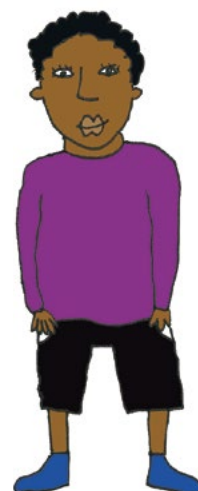
Stel vragen als:

- *Waarom is het belangrijk dat iedereen erbij hoort?*
- *Hebben we regels of afspraken in de klas die hierover gaan? Zo nee, kunnen we die bedenken?*
- *Wat maakt dat iemand er wel of niet bij hoort? Hoe kun je dat veranderen zodat iedereen erbij hoort?*
- *Praat eventueel (als het niet al te gevoelig ligt) over binnen- en buitensluiten en wat het met je doet als je wordt buitengesloten en hoe belangrijk het is om te worden ingesloten.*
- *Hoort iedereen erbij bij ons op school? En in deze klas?*
- *Voel jij je gezien op deze school? Waarom wel of waarom niet?*

Opdracht

Laat de leerlingen tot slot een eigen diverse en kleurrijke school verbeelden op creatieve wijze (schilderen, krijten, collage, tekenen, etc.) en maak er een tentoonstelling van in de klas.

Tip! De praatplaten zijn downloadbaar als kleurplaat op [Gendi.nl](#).

Lesbrief

Praatplaat School voor iedereen

Op deze praatplaat is een school afgebeeld. Op het gebouw staat: 'School voor iedereen'. Verder zie je heel veel verschillende symbolen in allerlei kleuren. Er zijn symbolen van wereldreligies, verschillende soorten hartjes, een pictogram van een rolstoel, het symbool voor vrouwelijk, mannelijk en non-binair, een smiley, een duim omhoog.

Deze praatplaat toont een inclusieve school. Een school waar iedereen welkom is. Op een inclusieve school is schoolverbondenheid groot. Alle leerlingen voelen zich veilig, gezien, gehoord en gesteund. Ze horen erbij en mogen zijn wie ze willen zijn. Een belangrijke voorwaarde om te kunnen leren.

Hoewel dit geldt voor alle leerlingen, is veiligheid op school extra belangrijk voor lhbt+ leerlingen, leerlingen van kleur en leerlingen met een verstandelijke of lichamelijke handicap. Zij lopen namelijk meer risico om gepest en gediscrimineerd te worden en zelfs om geweld mee te maken.

Met deze praatplaat werk je aan positieve groepsvorming. Door met elkaar te praten en na te denken over inclusiviteit op school, leren en werken jullie samen aan 'erbij horen'. Wat betekent dat? En hoe kan iedereen daaraan bijdragen? Leerlingen raken meer bij elkaar en bij de maatschappij betrokken.

Vragen

- Wat zie je allemaal op de plaat? Beschrijf wat je ziet zo neutraal mogelijk, dus alleen wat je echt ziet.
- Wat zie je aan kleuren?
- Zie je tekens en symbolen? Hoe zien ze eruit?
- Zie je letters en teksten?
- Welk gevoel roept de praatplaat bij jou op?
- Welk verhaal zou er horen bij deze plaat?
- Waarom zouden er hartjes uit de schoorsteen komen? Wat betekent dat?
- Weet jij wat de symbolen betekenen?
- Hoort een van de symbolen bij jou? (Of meerdere?)

Als de sfeer in de klas echt veilig is, kun je de vraag stellen:

- Heb je wel eens het gevoel gehad dat je er niet bij hoorde, bijvoorbeeld door je huidskleur, op wie je verliefd was, om wat je gelooft of hoe je eruitziet? Of misschien omdat je werd gepest of gediscrimineerd?
- Hoe voelde jij je toen?
- Hoe voel je je op een veilige en inclusieve school en in een veilige klas waar iedereen erbij hoort?
- Wat kunnen wij hier samen in de klas doen om te zorgen dat iedereen erbij hoort?

Lesbrief

Praatplaat School voor iedereen

Opdracht

Laat de leerlingen in groepjes een plan bedenken hoe de school veilig en inclusief kan zijn voor iedereen? Laat ze dingen bedenken die:

- **Jullie kunnen veranderen of aanpassen aan het schoolgebouw en schoolplein.**

Bijvoorbeeld geen drempels meer, zodat leerlingen in rolstoelen zich makkelijker kunnen bewegen. Een speeltoestel waar iedereen op kan, ook als je een beperking hebt.

- **De leraren en directeur kunnen veranderen aan hun gedrag of manier van lesgeven.**

Bijvoorbeeld iedereen neutraal aanspreken: 'Dag leerlingen' in plaats van meiden en jongens. Of door meedoen aan Paarse Vrijdag.

- **Jullie in de klas kunnen doen om ervoor te zorgen dat iedereen erbij hoort.**

Samen regels en afspraken maken of vernieuwen. De klas anders inrichten.

- **Ouders kunnen doen om jullie te ondersteunen.**

Zorgen dat een traktatie of verjaardagspartijtje ook inclusief wordt, bijvoorbeeld door halal te trakteren of door een activiteit te organiseren waaraan elk kind mee kan doen.

Extra: Schrijf het plan op in de vorm van een brief aan de directie 'Dit adviseren wij om dé inclusiefste school van Nederland te worden!'

Lesbrief

Waarom is aandacht voor gender- en seksuele diversiteit op school belangrijk?

Scholen hebben de opdracht om aandacht te besteden aan het thema gender- en seksuele diversiteit. Dit hoort bij de burgerschapsopdracht en is vastgelegd in de kerndoelen. Leerlingen leren op die manier wat diversiteit betekent en hoe ze respectvol met verschillen omgaan.

→ [Wat is verplicht voor scholen?](#) - Gendi

Wist je dat? 75% van de basisschoollerares aandacht geeft aan gender- en seksuele diversiteit in de les. - [Gendi.nl](#)

Naast het feit dat het verplicht is om aandacht te besteden aan gender- en seksuele diversiteit, weten we ook dat kinderen hierover veel vragen hebben. Des te meer reden om als school samen antwoorden te formuleren op wat er leeft over dit thema bij kinderen.

De Kindertelefoon

voerde in 2024 gemiddeld 10 gesprekken per dag over gender- en seksuele identiteit. Kinderen willen weten wie ze zijn, waar ze op vallen en hoe ze dit kunnen vertellen in hun omgeving.

'Val ik op jongens of meisjes?'

'Wat is non-binair?'

'Ik ben verliefd op een jongen. Ben ik dan homo?'

Tip! Bekijk welke [vragen kinderen](#) zoal stellen op de website van De Kindertelefoon.

Ruimte maken voor gender- en seksuele diversiteit in de klas en op school is niet altijd eenvoudig. We begrijpen bij School & Veiligheid de drempels van scholen en leraren maar al te goed. Het thema ligt nou eenmaal gevoelig.

Binnen teams kunnen meningen verschillen wat emoties kan oproepen. Soms krijgen scholen te maken met weerstand bij ouders en leerlingen. Het is daarom goed het volgende in overweging te nemen:

- *Hoe kijken wij als school naar dit onderwerp? Is er een visie geformuleerd?*
- *Waar staan we als team? Hoe kunnen we hier samen over praten?*
- *Hoe borgen we dit onderwerp in ons onderwijscurriculum?*
- *Hoe nemen we ouders mee?*
- *Wat doen we als er weerstand ontstaat?*

Tip! Bespreek tijdens een teamvergadering ook eens een praatplaat.

Wil je hiermee aan de slag?

→ [Waarom is aandacht voor het onderwerp belangrijk?](#) - Gendi.nl

Op www.schoolenveiligheid.nl vind je uitgebreide informatie en tools die je hierbij ondersteunen. www.gendi.nl biedt praktische tips en materialen voor in de klas.